

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

КОНСТИТУЦІЯ ТА ВРЯДУВАННЯ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
281 "Публічне управління та адміністрування"
другого (магістерського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018**

УДК 342(07.034)

К65

Укладач М. В. Грузд

Затверджено на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки.

Протокол № 3 від 19.09.2017 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Конституція та врядування : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. М. В. Грузд. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 60 с.

Подано методичні рекомендації до практичних завдань з усіх тем навчальної дисципліни, самостійне вирішення яких буде сприяти підвищенню рівня знань студентів, формуванню необхідних компетентностей з оцінювання конституційного устрою держави та організаційного розвитку органів публічної влади.

Рекомендовано для студентів спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" другого (магістерського) рівня всіх форм навчання.

УДК 342(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2018

Вступ

Для стабільного розвитку суспільства й ефективного розвитку держави необхідно забезпечити баланс загальнодержавних інтересів з інтересами населення та територіальних громад. Має бути досягнуто оптимальне співвідношення децентралізації та централізації влади, забезпечено збалансованість соціально-економічного розвитку. Означені завдання досягаються лише за умови подальшої розбудови демократичної, соціальної і правової держави, що призводить до підвищення ролі права у функціонуванні органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Навчальна дисципліна "Конституція та врядування" є дисципліною, яка вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців другого (магістерського) рівня за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування".

Практичне заняття – це форма навчального заняття, спрямована на формування професійних компетентностей студентів у процесі виконання ними певних видів роботи, а саме – правового аналізу дотримання повноважень органами державного управління та місцевого самоврядування, обґрунтування висновків щодо напрямів покращення публічного врядування в країні. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті.

У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно або в малих групах (за попереднього пояснення викладача) вирішують запропоновані завдання різного рівня складності, практичні ситуації чи ділові ігри. Наприкінці заняття з метою виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, і підведення підсумків із виставленням відповідної оцінки залежно від результатів виконаної роботи. У межах навчальної дисципліни "Конституція та врядування" з метою опанування студентами всіх видів робіт практичні заняття рекомендується проводити за окремо взятими темами чи, в деяких випадках, питаннями (табл. 1).

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1.</i> Основи конституційного устрою держави	<i>Завдання 1.</i> Аналіз конституцій європейських країн	3
	<i>Завдання 2.</i> Аналіз закріплення прав і свобод людини та забезпечення їх реалізації в Конституції України	2
	<i>Завдання 3.</i> Аналіз дотримання правових норм, закріплених у Конституції України	4
<i>Змістовий модуль 2.</i> Належне врядування та інструменти його забезпечення	<i>Завдання 4.</i> Ідентифікація інституційного конфлікту в системі органів публічної влади	1
	<i>Завдання 5.</i> Аналіз загроз у політичній сфері України	1
	<i>Завдання 6.</i> Аналіз сценаріїв геополітичного майбутнього України	1
	<i>Завдання 7.</i> Аналіз правового статусу публічного службовця	1
	<i>Завдання 8.</i> Оцінювання правильності документального оформлення управлінських рішень публічного службовця	1
	<i>Завдання 9.</i> Удосконалення державної кадрової політики. <i>Завдання 10.</i> Аналіз упровадження інновацій в органах публічної влади	1
	<i>Завдання 11.</i> Оцінювання рівня державної стабільності на основі індексу фракційності політичних партій	1
	<i>Завдання 12.</i> Оцінювання якісних складових політико-адміністративної еліти в контексті дієвої партнерської взаємодії у протидії та подоланні корупції	1
	<i>Завдання 13.</i> Аналіз повноважень місцевої влади	1
	Усього годин	

Методичні рекомендації до практичних завдань

Змістовий модуль 1

Основи конституційного устрою держави

Завдання 1. Аналіз конституцій європейських країн

Завдання 1.1. Проведіть аналіз конституцій європейських країн за допомогою табл. 2 та надайте пояснення відповідно до ознак класифікації.

Завдання 2. Аналіз закріплення прав і свобод людини та забезпечення їх реалізації в Конституції України

Завдання 2.1. Основним елементом правової держави є не лише закріплення прав і свобод людини та громадянина, а й забезпечення їх реалізації. Розділ II Конституції України визначає перелік прав, свобод та обов'язків людини і громадянина й окреслює механізми їх гарантування. На основі аналізу положень цього розділу Конституції визначте можливості реалізації закріплених прав людиною самостійно чи за участі держави, а також випадки залежності держави (органів місцевого самоврядування) від реалізації прав людиною (громадянином). Результати аналізу необхідно подати в табл. 3.

Таблиця 3

Можливості реалізації закріплених в Конституції України прав людиною самостійно чи за участі держави

Права і свободи людини та громадянина	Природні	Соціально-економічні	Політичні
Права й обов'язки, що реалізуються / можуть бути реалізовані без втручання держави			
Права й обов'язки, що потребують спільної участі			
Права й обов'язки, що можуть бути реалізовані виключно державою (особа є залежною від держави)			
Права й обов'язки, в яких держава залежна від людини і громадянина			

Завдання 2.2. У європейській теорії взаємовідносини між публічною адміністрацією та людиною і громадянином в частині забезпечення прав останніх існує поділ прав і свобод за критерієм можливості втручання держави в правовий статус людини та громадянина. Виходячи з аналізу положень розділу II Конституції України, заповніть табл. 4. Уточніть, у чому полягає різниця в гарантуванні державою цих прав.

Таблиця 4

Аналіз прав і свобод за критерієм можливості втручання держави в правовий статус людини та громадянина

Види прав людини та громадянина залежно від можливості втручання держави для реалізації відповідного права	Конституційне положення	Приклади законодавчої та підзаконної деталізації адміністративних дій з метою забезпечення цього права
Права, що захищають людину та громадянина від посягань публічної влади (право захисту від посягань)		
Охоронне право (обов'язок держави захищати право)		
Право на надання послуг		

Завдання 2.3. Проаналізуйте рішення Конституційного Суду України і визначте, як співвідносяться принципи верховенства права та пропорційності:

рішення Конституційного Суду України від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007 у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 29, 36, частини другої статті 56, частини другої статті 62, частини першої статті 66, пунктів 7, 9, 12 – 14, 23, 29, 30, 39, 41, 43 – 46 статті 71, статей 98, 101, 103, 111 Закону України "Про Державний бюджет України на 2007 рік" (справа про соціальні гарантії громадян);

рішення Конституційного Суду України від 26 грудня 2011 року № 20-рп/2011 у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України, 53 народних депутатів України і 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII "Прикінцеві положення" Закону України "Про Державний бюджет України на 2011 рік".

Завдання 2.4. Проаналізуйте правове закріплення прав і свобод людини в Конституції України. Аналіз необхідно провести за допомогою табл. 5.

Таблиця 5

**Аналіз правового закріплення прав і свобод людини
в Конституції України**

Права та свободи людини	Закріплення в Конституції України	
	стаття	пояснення
Права людини		
1	2	3
Право на рівність		
Право на життя, свободу, особисту безпеку		
Право на рівність перед судом		
Право на компетентний суд		
Право на участь у публічних слуханнях		
Право вважатися невинним, поки не доведено протилежне		
Право вільного пересування в та поза країною		
Право на прихисток в іншій країні від переслідування		
Право на національність і вільний вибір національності		
Право на шлюб та сім'ю		
Право на власність		
Право на мирні зібрання й асоціації		
Право на участь в управлінні державою та вільних виборах		
Право на гідну роботу й об'єднання в трудові союзи		
Право на відпочинок і дозвілля		
Право на відповідні стандарти життя		
Право на освіту		
Свободи людини		
Свобода від дискримінації		
Свобода від знущань та деградації		

1	2	3
Свобода від арешту		
Свобода від втручання в приватне життя, сім'ю, дім та листування		
Свобода вибору віри та релігії		
Свобода мати переконання та інформацію		

Завдання 2.5. Затвердження Національної стратегії у сфері прав людини зумовлене необхідністю вдосконалення діяльності держави щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини, створення дієвого механізму захисту в Україні прав і свобод людини, вирішення системних проблем у зазначеній сфері. Зокрема, Стратегією передбачено забезпечення права на участь в управлінні державними справами. У ній зазначено, що потребують вдосконалення механізми реалізації безпосередньої демократії, а також механізми взаємодії між громадянським суспільством та органами державної влади, органами місцевого самоврядування в процесі ухвалення рішень, у тому числі щодо вирішення питань місцевого значення. Стратегією визначено стратегічну мету – "забезпечення ефективної взаємодії між інститутами громадянського суспільства та органами державної влади, органами місцевого самоврядування, зокрема шляхом удосконалення процедур залучення інститутів громадянського суспільства до процесу підготовки та ухвалення рішень органами державної влади, органами місцевого самоврядування". А також очікувані результати: "Вироблено ефективний механізм взаємодії громадськості з органами державної влади та органами місцевого самоврядування" (Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини, Стратегія від 25.08.2015 р. № 501/2015).

Запропонуйте План заходів, що містить розроблення та впровадження механізмів публічної політики для забезпечення реалізації означеної мети та отримання очікуваних результатів.

Які права людини передбачені декларацією?

Визначте групи прав і свобод, що передбачені Конституцією України.

Які права, зазначені у декларації, знайшли своє відображення в Конституції України, а які ні?

Методичні рекомендації

Для повного правового аналізу ознайомтеся із Загальною декларацією прав людини від 10 грудня 1948 року та порівняйте її зміст із розділом II Конституції України. Коротко охарактеризуйте зміст декларації.

Завдання 2.6. Визначте права, свободи й обов'язки громадянина України у сфері:

- політичній;
- соціальной;
- економічній;
- культурній.

Коротко охарактеризуйте кожну групу. Які саме права належать до відповідної групи? Якими статтями Конституції вони передбачені?

Завдання 2.7. Ознайомтеся з розділом II Конституції України від 28 червня 1996 року. Визначте, якими правами, закріпленими в Конституції України, користується 16-річний абітурієнт закладу вищої освіти.

Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 2.8. Розкрийте підстави набуття та припинення громадянства України.

Хто приймає рішення про надання і припинення громадянства України?

Якими документами підтверджується наявність громадянства України?

Завдання 2.9. У статті 4 Конституції України проголошено, що "в Україні існує єдине громадянство. Підстави набуття і припинення громадянства України визначаються законом".

Дайте визначення поняття "громадянство України".

Яка різниця між громадянством і підданством?

Завдання 2.10. Громадянин України В. А. Сабакар виїхав на постійне місце проживання до Аргентини. Через певний час він подав документи на набуття громадянства цієї держави.

Чи зберігатиме громадянин В. А. Сабакар і надалі громадянство України?

Чи допускається за законодавством України подвійне громадянство?

Які підстави і порядок припинення громадянства України?

Завдання 2.11. Громадянин В. О. Недошивкін, якому виповнилося 14 років, звернувся із заявою до відділу реєстрації актів цивільного стану про зміну прізвища, мотивуючи своє прохання знущанням над ним у загальноосвітньому навчальному закладі.

Начальник відділу громадянинові В. О. Недошивкіну в задоволенні його заяви відмовив.

Яку аргументовану відповідь має надати громадянину В. О. Недошивкіну начальник РАЦС згідно з Цивільним кодексом України?

Завдання 2.12. Шістнадцятирічний громадянин В. В. Морозов звернувся до начальника відділу РАЦС Мелітопольського районного управління юстиції з заявою про зміну прізвища, імені та по батькові.

Начальник відділу громадянину В. В. Морозову відмовив у задоволенні його заяви.

Аргументуйте правильну відповідь начальника відділу РАЦС згідно з Цивільним кодексом України.

Методичні рекомендації

Для проведення повного правового аналізу необхідно ознайомитися із Законом України "Про громадянство України".

Завдання 3. Аналіз дотримання правових норм, закріплених у Конституції України

Завдання 3.1. Надайте повну характеристику правовим нормам, закріпленим у Конституції України.

Завдання 3.2. С. М. Колотко, який народився в Україні, вирішив прийняти громадянство України. Йому було відмовлено на підставі, що його батьки є особами без громадянства.

Чи правомірні дії державних органів? Розкрийте підстави надання громадянства України.

Завдання 3.3. У фотоательє "Силует" звернулася громадянка Р. О. Симоненко з вимогою про вилучення з торговельної мережі художньої фотографії з її зображенням. Вона відзначила, що заперечує проти розповсюдження цієї фотографії тому, що вважає її невдалою. Як пояснив

громадянці Р. О. Симоненко її адвокат, відповідно до Цивільного кодексу України, особисті папери, в тому числі фотографії фізичної особи, є її власністю. Ознайомлення з особистими паперами, їх використання, зокрема шляхом опублікування, допускаються лише за згодою фізичної особи, якій вони належать. Тому для розповсюдження фотографії необхідна її згода. Фотоательє відповіло, що воно має авторське право на художню фотографію із зображенням Р. О. Симоненко. Остання позувала ательє за плату, отже, дала свою згоду на розповсюдження фотографії. Відповідно до Цивільного кодексу в цьому разі фотографія, як і будь-який інший художній твір, може бути розповсюджена без її згоди. Якщо громадянка Р. О. Симоненко хоче вилучити фотографію з продажу, вона зобов'язана відшкодувати фотоательє пов'язані з цим збитки.

Поясніть правила співвідношення загальних і спеціальних норм. Вирішіть справу.

Завдання 3.4. Громадянин П. С. Миколайчик, не володіючи українською мовою, подав клопотання про прийняття громадянства України. Його клопотання було прийнято та схвалено.

Які порушення норм були допущені? Зазначте необхідні вимоги для отримання громадянства України.

Завдання 3.5. Приватна фірма подала до місцевої газети "Прем'єр" оголошення такого змісту: "Запрошуємо на роботу секретаря-референта, вродливу жінку віком до 23 років, з інтелігентними манерами, вищою гуманітарною освітою, вільним володінням англійською мовою, комп'ютерною технікою".

Проаналізуйте це оголошення на предмет відповідності його чинному законодавству.

Завдання 3.6. З. І. Маркова, пенсіонерка за віком, звернулася до адвоката з проханням пояснити її права на працевлаштування. З. І. Маркова збиралася звернутися до районного центру зайнятості за сприянням у пошуку відповідної роботи, а за відсутності такої мала намір просити надати їй статус безробітної з виплатою допомоги у зв'язку з безробіттям. Адвокат пояснив З. І. Марковій, що, оскільки вона є пенсіонеркою за віком

й отримує пенсію, вона не має права вимагати послуг від державної служби зайнятості з приводу працевлаштування.

Проаналізуйте консультацію адвоката на предмет відповідності її чинному законодавству.

Завдання 3.7. Визначте особливості та межі реалізації конституційного права громадянина "брати участь в управлінні державними справами".

Завдання 3.8. Громадянин А. П. Горлик у своєму листі висловив думку про хибність дій Президента в конфлікті на Балканах. Поштар прочитав лист. Яким правом скористався громадянин А. П. Горлик?

Яке право громадянина А. П. Горлика порушив поштар? Розкрийте зміст особистих прав і свобод громадянина України.

Завдання 3.9. Громадянин І. В. Сидоренко пред'явив позов до готелю "Київ" про відшкодування вартості пальта, костюма та електробритви, які були в нього вкрадені під час його проживання в готелі. Відповідач заперечував проти позову, посилаючись на те, що І. В. Сидоренко відповідно до розпорядження адміністрації готелю повинен був здати свої речі на зберігання в камеру схову, яка працює цілодобово. В іншому випадку адміністрація не відповідає за зникнення речей. Адвокат громадянина І. В. Сидоренка звернув увагу суду на те, що розпорядження адміністрації готелю не є нормативним актом і суперечить Цивільному кодексу України, відповідно до якого готель відповідає за схоронність майна, що належить особі, яка проживає у готелі. Представник готелю, у свою чергу, послався на Правила проживання в готелях міста, які були затверджені головою адміністрації міста. У Правилах, зокрема, сказано, що готель не відповідає за втрату речей, які не були здані в камеру схову.

Поясніть правила співвідношення законів та підзаконних нормативних актів. Визначте систему цивільного законодавства. Вирішіть справу.

Завдання 3.10. Президент України у зв'язку з незадовільним виконанням службових обов'язків міністром поставив вимогу до Уряду негайно усунути його з посади. Чи входять означені дії до повноважень Кабінету Міністрів України?

Які дії глави держави в цьому випадку?

Завдання 3.11. 7-річному Сергійкові та його батькам було відмовлено директором школи у прийомі до 1-го класу у зв'язку з належністю родини до однієї із сект.

Чи правомірні дії директора? Розкрийте зміст соціальних прав громадянина України.

Завдання 3.12. Одружуючись, Галина на вимогу майбутнього чоловіка Миколи дала йому розписку, згідно з якою вона зобов'язалася протягом сімейного життя не вступати на навчання чи роботу. Але після трьох років сімейного життя Галина виявила бажання вступити до закладу вищої освіти. Микола заперечував, посилаючись на зобов'язання. Виник конфлікт.

Хто правий у цій ситуації?

Завдання 3.13. Громадянин України М. Ю. Сивко, віком 17 років, вирішив заснувати партію "Еколюб".

Яким правом скористався громадянин? Чи може громадянин М. Ю. Сивко виступати засновником партії? За яких умов він мав би таку можливість? Означте політичні права та свободи громадянина М. Ю. Сивка.

Завдання 3.14. Громадянин Алжиру Пунджао має бажання одержати громадянство України, оскільки протягом трьох останніх років навчається у Києві в університеті, у нього виникли почуття до української дівчини, з якою він має намір одружитися.

Які дії має вчинити Пунджао для реалізації свого наміру?

Завдання 3.15. Говард Нуоку народився у травні 1999 року в Києві. Його батьку і матері, які походять з Афганістану і мають громадянство цієї країни, надано в Україні статус біженців на початку 1999 року.

Які підстави набуття громадянства України передбачені Законом? За яких умов особа може набути громадянства України? Громадянином якої держави буде Говард Нуоку?

Завдання 3.16. Громадянин О. Г. Залізник, 1965 року народження, безпартійний, має бажання стати Президентом України.

Чи має О. Г. Залізник право на це? Яким вимогам має відповідати О. Г. Залізник для того, щоб реалізувати свій намір? Хто не може бути зареєстрований кандидатом у Президенти?

Завдання 3.17. Чи буде правомірним опитування жителів АР Крим з приводу приєднання України до ФАТХ (рух за національне визволення Палестини)?

Надаючи відповідь, зробіть посилання на конкретні статті Закону України "Про всеукраїнський референдум".

Які вимоги щодо проведення всеукраїнського референдуму?

Завдання 3.18. Громадянин В. С. Івахненко віком 20 років, безпартійний, має бажання стати народним депутатом України.

Чи має В. С. Івахненко право на це?

Яким вимогам має відповідати В. С. Івахненко для того, щоб реалізувати свій намір?

Завдання 3.19. Громадянин України П. О. Великий 18 грудня 2012 року прибув на дільницю для голосування з метою участі в референдумі щодо приєднання України до Північноатлантичного блоку (НАТО). Проте голова дільничної комісії з референдуму В. С. Мельниченко повідомив П. О. Великому, що той відсутній у списку громадян, які беруть участь у референдумі, оскільки двічі був засуджений за навмисні злочини.

Дайте правовий аналіз зазначеної ситуації.

Хто не має права брати участь у референдумі?

Завдання 3.20. У статті 9 Конституції України проголошено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Дайте відповіді на такі запитання:

1. Що таке "міжнародний договір"?
2. Які види міжнародних договорів ви знаєте?
3. Які основні міжнародні договори є частиною національного законодавства?
4. Як співвідносяться між собою положення національного законодавства та міжнародних договорів?

Завдання 3.21. Встановіть, які відмінності конституційно-правового статусу Кабінету Міністрів України та Президента України закладені в Конституції України.

Завдання 3.22. Кабінет Міністрів України своєю Постановою призначив всеукраїнський референдум, на який вноситься одне питання: "Чи підтримуєте ви збереження чинних повноважень Кабінету Міністрів України до 2020 року?".

Визначте, які правові норми було порушено.

Дайте відповідь на запитання:

1. Які питання можуть бути предметом референдуму?
2. Які питання не можуть вноситися на референдум?
3. Хто може призначити всеукраїнський референдум і який порядок його проведення?

Завдання 3.23. Громадянин України І. В. Здор, 24 роки, має бажання стати суддею. І. В. Здор здобув юридичну освіту за кордоном, має диплом магістра права з відзнакою Гарвардської школи права. І. В. Здор набув громадянства України у 20-річному віці.

Чи може він претендувати на посаду судді? Які вимоги висуваються до осіб, що претендують на посаду судді в Україні?

Завдання 3.24. У статті 5 Конституції України проголошено, що "носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Ніхто не може узурпувати державну владу".

З'ясуйте сутність понять "влада", "державна влада", "узурпація державної влади".

На підставі положень Конституції України визначте, які органи державної влади та місцевого самоврядування діють в Україні.

Завдання 3.25. Заповніть табл. 6, визначивши, до якої гілки влади належать відповідні органи державної влади. Водночас зазначте, які конкретні нормативно-правові акти є правовою основою діяльності тих органів виконавчої влади, які ви вказали.

Гілки влади в Україні

Гілки влади в Україні		
Законодавча влада	Виконавча влада	Судова влада

- 1) Верховний Суд України;
- 2) Кабінет Міністрів України;
- 3) Верховна Рада України;
- 4) Господарський суд м. Києва;
- 5) Національна агенція з питань державної служби України;
- 6) Конституційний Суд України;
- 7) Державна фіскальна служба України;
- 8) обласна державна адміністрація;
- 9) Міністерство внутрішніх справ;
- 10) обласне управління юстиції;
- 11) Міністерство оборони України;
- 12) Київська міська державна адміністрація;
- 13) Державна митна служба України;
- 14) Міністерство освіти України;
- 15) Міністерство аграрної політики України;
- 16) Державна служба статистики;
- 17) Харківський окружний адміністративний суд.

Завдання 3.26. До якої категорії органів виконавчої влади за територіальним масштабом діяльності належать Міністерство фінансів України та Міністерство освіти України?

Яким органом влади здійснюється координування їхньої діяльності?

Визначте та порівняйте їхні основні повноваження.

Чи збігаються сфери їхнього регулювання та відповідні повноваження?

Змістовий модуль 2

Належне врядування та інструменти його забезпечення

Завдання 4. Ідентифікація інституційного конфлікту в системі органів публічної влади

Завдання 4.1. Ідентифікуйте інституційний конфлікт (конфліктну ситуацію) в системі органів публічної влади (на вибір) та підготуйте політичну пропозицію щодо його розв'язання. Політична пропозиція має бути побудована на основі таких складових:

- причини виникнення конфліктної ситуації;
- основні прояви проблеми;
- механізми вирішення проблеми;
- розроблення плану заходів щодо оптимізації роботи органу публічної влади.

Завдання 4.2. Презентуйте політичний порядок денний керівника органу публічної влади, виходячи з мети: впровадження механізмів публічної політики.

Політичний порядок денний має бути побудований на основі таких складових:

- очікувані результати;
- проблеми;
- рішення;
- нова політика.

Методичні рекомендації

Для вирішення конфлікту необхідно означити причини виникнення конфліктної ситуації, означити основні прояви проблеми, запропонувати механізми вирішення проблеми та розробити план заходів щодо оптимізації роботи органу публічної влади.

Завдання 5. Аналіз загроз у політичній сфері України

Завдання 5.1. Проаналізувавши стан розвитку внутрішньополітичної ситуації в Україні, Рада національної безпеки і оборони України відзначає, що останнім часом надзвичайно серйозною проблемою стає підвищення

рівня загрози регіонального сепаратизму в Україні. Умовою, що ускладнює мінімізацію цієї проблеми, є гібридна агресія з боку РФ.

У якості державного експерта департаменту Апарату РНБО України підготуйте аналітичну записку з пропозиціями щодо розроблення тез стратегії подолання загрози регіонального сепаратизму в Україні.

Методичні рекомендації

1. Комплексний аналіз загрози регіонального сепаратизму як проблеми у сфері національної безпеки.

2. Дайте оцінку ситуації, що склалася.

3. Формулювання висновків і рекомендацій відповідному суб'єкту забезпечення національної безпеки щодо вирішення (або частини) вказаної проблеми.

4. Результати дослідження узагальніть у формі службової записки.

Службова записка з тих чи інших питань публічного управління у сфері національної безпеки завжди має прикладний характер і практично спрямована. Вона адресується суб'єктам забезпечення національної безпеки, тобто тим, хто має уявлення, про що йде мова. Це дозволяє її автору не ускладнювати виклад основного матеріалу різними довідковими, статистичними та іншими даними, а зосередити свою увагу на обґрунтуванні та розкритті змісту рекомендацій (пропозицій) суб'єктам забезпечення національної безпеки.

У процесі підготовки службової записки доцільно залучати максимальну кількість матеріалів, а її текст передусім має бути спрямований на досягнення головної мети, відображеної в назві записки.

Жорстких вимог до структури або обсягу службової записки не висувається, але, зазвичай, службова записка з тієї чи іншої проблеми забезпечення національної безпеки складається зі вступу, основної частини та пропозицій (рекомендацій), а також підпису автора записки.

В основній частині викладається обґрунтування пропозицій та рекомендацій, для чого здійснюється поетапний аналіз проблеми та узагальнення, висування гіпотез, версій і їхнього обґрунтування. Здебільшого, готуючи службову записку, в її основну частину включають інформаційну та аналітичну складові. Під час підготовки інформаційної складової записки має акцентуватися увага на тому, що дані, які в ній будуть наведені, можуть мати різноманітну природу та бути представлені по-різному.

Наприкінці основної частини службової записки обов'язково мають бути висновки, щодо яких висуваються такі вимоги: несуперечливість і логічний взаємозв'язок з основним текстом; відсутність прямих повторень тексту; неприпустимість висновків, не обґрунтованих основним текстом. У кінцевому підсумку, висновки мають характеризувати розглянутий період або явище, містити загальні прогностичні оцінки перебігу процесів на найближчу перспективу, а текст висновків має бути коротким і не перевищувати 0,5 сторінки.

Загальний обсяг службової записки, яку має підготувати навчальна підгрупа студентів під час проведення практичних занять (кейс-стаді), – 4 – 5 сторінок.

Завдання 5.2. У Стратегії національної безпеки України акцентується увага на необхідності суттєвого підвищення ефективності публічного управління й адміністрування в контексті забезпечення політичної безпеки. У ролі керівника відділу Національного інституту стратегічних досліджень підготуйте паспорт (матрицю) загроз у політичній сфері у вигляді аналітичної записки, в якій обґрунтуйте пропозиції Президенту України щодо невідкладних заходів для підвищення ефективності вказаного управління.

Методичні рекомендації

1. Оцінити масштаби зовнішніх та внутрішніх чинників, що можуть перешкоджати реалізації національних інтересів, а саме: оцінити масштаб загрози; навести дані про причини та перебіг розвитку подій, явищ, процесів, інші чинники, які породжують небезпеки реалізації національних інтересів, тобто дати характеристику можливих наслідків загрози; дати прогностичну оцінку розвитку загрози у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі.

2. Підготувати аналітичну складову службової записки: скласти паспорт загроз у політичній сфері.

3. Визначити рівень політичних загроз національній безпеці та адекватний йому порядок денний органів державної влади.

Паспорт загрози національній безпеці – це документ, який передбачає детальне оцінювання подій, явищ, процесів та інших чинників, що створюють небезпеку реалізації життєво важливих національних інтересів, характеристику їхнього можливого розвитку (масштаб, тенденції розвитку,

можливі наслідки для національної безпеки тощо), а також визначення основних організаційно-правових та інших механізмів діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки щодо реагування на загрози (моніторинг, превентивні дії, локалізація тощо).

Структура Паспорта загрози національній безпеці. Типовий Паспорт загрози може мати кілька розділів (найбільш оптимальна кількість – три). Під час розроблення вказаного Паспорта спочатку зазначають найменування та шифр загрози. Найменування загрози вказується з огляду на можливі явища, події, процеси та інші чинники, що становлять небезпеку для реалізації життєво важливих національних інтересів України, які визначені згідно з чинним законодавством, а шифр загрози проставляється відповідно до класифікатора загроз, який має розроблятися окремо.

У першому розділі Паспорта загрози відображаються найбільш постійні і, так би мовити, статичні ознаки загрози. Це загальна характеристика загрози, яка має бути якомога повнішою та відображати:

структуру загрози (зазначаються складові загрози, які утворюють своєрідне "дерево загрози" (аналізу підлягають явища, події, процеси, інші чинники, що створюють небезпеку реалізації життєво важливих національних інтересів));

об'єкти загрози (визначаються відповідно до їхньої спрямованості проти реалізації життєво важливих національних інтересів (об'єктом загрози є той чи інший життєво важливий національний інтерес або сукупність національних інтересів));

джерела загроз (визначаються явища, процеси, суб'єкти, які створюють небезпеку для реалізації національних інтересів).

У другому розділі відображаються динамічні характеристики можливого розвитку загрози, а саме:

масштаб загрози (зазначається просторовий розмах зовнішніх та внутрішніх чинників, що можуть перешкоджати реалізації національних інтересів та їхні наслідки);

можливі наслідки загрози (надаються короткі довідкові дані про причини та перебіг розвитку подій, явищ, процесів, інші чинники, які породжують небезпеку для реалізації національних інтересів);

прогноз розвитку загрози (вказується прогноз наслідків загрози для реалізації життєво важливих національних інтересів у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі).

Третій розділ має бути присвячено попередньому плануванню застосування сил і засобів суб'єктів забезпечення національної безпеки щодо реагування на загрозу (завдання вказаних суб'єктів, питання координації їхньої діяльності, ресурсне забезпечення, способи і методи реагування тощо). Тому в цьому розділі має бути відображена передусім така інформація:

суб'єкти забезпечення національної безпеки (мають бути стисло описані основні функції, завдання, повноваження, сфери відповідальності, особливості діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки, підпорядкованих їм сил і засобів щодо виявлення, прогнозування, нейтралізації (зниження рівня) загрози (її складових) та запобігання їй);

ресурсне забезпечення (зазначаються особливості організації ресурсного забезпечення (фінансового, матеріально-технічного, інформаційного тощо) діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки щодо реагування на загрози, сили і засоби, що додатково можуть залучатися, їхній розподіл і порядок використання тощо);

способи та методи реагування на загрози (визначається алгоритм дій суб'єктів забезпечення національної безпеки, підпорядкованих їм сил і засобів, а також тих, які можуть залучатися додатково до реагування на загрози, їхній розподіл, порядок, способи та методи використання).

Завдання 6. Аналіз сценаріїв геополітичного майбутнього України

Завдання 6.1. Зміна позаблокового статусу України та поновлення курсу на євроатлантичну інтеграцію потребує детального аналізу та прогнозування тенденцій розвитку зовнішньополітичної обстановки у Східно-Європейському регіоні.

У ролі радника міністра закордонних справ України підготуйте аналітичний огляд, у якому обґрунтуйте оцінку стану та прогноз розвитку чинників, що визначають місце та роль України в Європі на найближчі 10 років, передусім таких чинників, як національні інтереси та цілі України, а також країн-сусідів, геополітичні та геоекономічні пріоритети провідних країн світу, трансформація наявних структур колективної безпеки, культурно-цивілізаційні чинники тощо.

Геополітичні сценарії наведено в табл. 7.

Геополітичні сценарії

Згідно з доповіддю "Конттури світового майбутнього"			
Сценарій "Спіраль страху"	Сценарій "Давоський мир"	Сценарій "Pax Americana"	Сценарій "Новий Халіфат"
У світі безконтрольно розповсюджується зброя масового знищення. Настає глобальний економічний колапс	У 2020 році у світовій економіці домінують Китай та Індія	Світове лідерство зберігається за Сполученими Штатами, які змогли відновити політичну єдність із Європою та "приборкати" країни Близького Сходу	У світі панує транснаціональна теократична спільнота мусульманських країн
Три історичні альтернативи розвитку світової системи після 2025 року			
Перший сценарій	Другий сценарій	Третій сценарій	
Перехід до "неофеодалізму", тобто відтворення докапіталістичної епохи глобальної нестабільності	Встановлення демократичного "фашизму", коли світ буде поділений на дві касти	Перехід до більш децентралізованого та високоелітарного світового порядку. Для його реалізації необхідним є значне скорочення споживчих витрат з метою більш рівномірного розподілу дефіцитних ресурсів по всьому світу	
Сценарій прогнозу за Дж. Аррігі			
Перший сценарій	Другий сценарій	Третій сценарій	
Виникнення глобальної імперії Заходу. Реалізація цього сценарію означала б кінець не лише сучасної світової системи, але й капіталізму в його сучасному вигляді та перехід до неофеодалізму	Передбачає передавання Сполученими Штатами своїх гегемоністичних функцій іншим, незахідним державам. У такому випадку світова система отримала б ресурси для подальшого розвитку в умовах принципово нової міжнародної системи	Спроба утворення глобального устрою з новим гегемоном у результаті занепаду або силового знищення країн-конкурентів. У цьому випадку сучасний світ повернувся б до стану системного хаосу	

Методичні рекомендації

Необхідно обрати сценарій геополітичного майбутнього України з аргументацією надання переваг саме обраному сценарію. Для аргументованого вибору сценарію слід детально ознайомитися зі всіма ймовірними сценаріями геополітичного розвитку України.

Сьогодні існує низка розроблених українськими науковцями сценаріїв входження України в новий геополітичний простір. Так, Ф. Рудич подає такі сценарії геополітичного майбутнього України.

Перший варіант – це залучення України до геополітичного процесу співробітництва з Росією та через Росію. Цей варіант найпростіший, проте для України – це "кінець історії", втрата своєї специфіки, своєї державності.

Другий варіант – це коливання між Сходом і Заходом. Відсутність справжньої інтеграції з Росією і європейськими та євроатлантичними структурами. Для України – це ізоляція від реальних світових інтеграційних процесів. Україна стає розмінною монетою для Сходу та Заходу.

Третій варіант – інтеграція в Європейський Союз водночас із рівноправним партнерством з Росією в економічній сфері та зближення з Європейським Союзом. Разом із тим Україна має будувати свою, орієнтовану на власні інтереси зовнішню політику, яка сприятиме перетворенню України на впливовий чинник створення механізму безпеки Європи XXI століття, від чого залежать перспективи геополітичного, а отже, міжнародного становища держави.

Дослідник В. Богданович (Україна) подає такі три ймовірні сценарії входження України в новий геополітичний простір:

сценарій "освіченого малоросійства". Україна розглядається як провінція – периферійна частина континентальної російської імперії;

сценарій неімперської "національної держави", побудованої на основі ліберально-демократичної ідеології й етноцентризму. За цим сценарієм Київ зберігає формальну незалежність, але реально стає ретранслятором західного політичного впливу, Україна з провінції перетворюється на колонію, що саме можна спостерігати з 1991 року до сьогодні. Логіка геополітичного розвитку така, що Україна, яка ідентифікує себе як "державо-нація", неодмінно стає "санітарним кордоном" – плацдармом Заходу проти Росії;

сценарій перетворення України в центр напруги культурно-цивілізаційних прагнень східно-європейської Ойкумени, у "серединну землю" великого євразійського простору – це імперський шлях.

В. Ю. Богданович вважає, що майбутнє України як геополітичного феномена, як суб'єкта міжнародного права, міжнародних політичних і економічних відносин зрештою залежить від ідентичності української політичної еліти. Імперська перспектива означає викорінювання нею власної неповноцінності, комплексу "молодших братів", усвідомлення Україною своєї історичної відповідальності за долі великих просторів, розуміння себе не як об'єкта, а як суб'єкта всіляких глобальних і локальних процесів.

Альтернативні сценарії геополітичного майбутнього України подає О. Гончаренко (Україна).

Сценарії груп "А" і "Б" можуть бути реалізовані в середньостроковій перспективі (2010 – 2025 роки) і передбачають продовження Україною політичної лінії щодо стратегії європейської та євроатлантичної інтеграції.

Сценарій "А". Послідовна політика зближення з НАТО та поглиблення процесів трансформації українського суспільства в економічній, політичній і воєнній сферах з метою наближення до вимог НАТО. План дій "Україна – НАТО" і цільові щорічні плани для України є дороговказом у євроатлантичній структурі безпеки. Цілеспрямована робота політичного керівництва держави щодо формування суспільної думки про НАТО як єдиної і безальтернативної структури європейської безпеки. Подання заявки про вступ до НАТО й поглиблення взаємовідносин з НАТО в проведенні миротворчих операцій або у складі міжнародних коаліційних сил під проводом США чи НАТО. Підтримання відносин із Росією як зі стратегічним партнером.

Сценарій "Б": "Європейський вибір". Європейський вибір здійснюється не на принципах ліберальної демократії, а на принципах демократії. Керівництво держави враховує національну демократичну ментальність українського народу, консолідує українське суспільство й політичні сили на таких принципах соціального розвитку, як "рівність", "справедливість", "розвиток", "безпека". Впровадження Україною "рейнської моделі" економічного розвитку та на цій основі досягнення критеріїв щодо асоційованого, а потім повного членства в ЄС. Перехід України на шлях європейського розвитку та підтримання стратегічного рівня відносин із Росією як двоєдиної основи національної дуалістичної стратегії розвитку країни.

Сценарій "В": "Членство в ЄврАзЕс (ОДКБ)". Неспроможність України протягом 10 – 15 років досягти європейських критеріїв ЄС і євроатлантичних вимог щодо членства в НАТО та неспроможність досягнення

національної згоди з цих питань усередині країни підштовхує Україну до приєднання до ЄврАзЕС і ОДКБ. Співпраця із Заходом акцентується на вибіркових економічних проектах, які є результатом спільного інтересу сторін. Політика вибіркової європейської інтеграції поступово призводить до обмеження українських товарів, послуг і робочої сили в країнах Західної Європи. В Україні переважно діє російський капітал. До наявних у Європі безпекових структур Україна рухається разом із Росією. Новостворена структура (модель) європейської колективної безпеки (2015 – 2020 роки) має перехідний характер і виглядає як синтез гіпотез "кооперативної" (ОБСЄ/ НАТО/ЄС) і колективної безпеки (ОДКБ).

Сценарії групи "Д" передбачають збільшення варіантів вибору шляхів політичного розвитку від "скандинавського" (фінського, шведського) до "європейського" (французького, німецького) на найближчі 15 – 20 років. Дотримання Україною протягом цього часу політики нейтралітету. Збереження Україною рівних відносин як із Заходом, так і зі Сходом дасть можливість Українській державі знизити внутрішні й зовнішні ризики та поступово набути рівня європейської країни.

Сценарій "Д": "Фінляндизація". Формування та відстоювання національних інтересів держави на основі загальнонаціональної згоди всіх політичних сил і суспільних прошарків населення та проведення політики активного нейтралітету. Результат – набуття Українською державою якостей "європейськості" та прихильниці демократичних цінностей; відмова від шляху "дикого капіталізму", що ілюструє "вестернська модель" економічного розвитку, та перехід до моделі "скандинавського соціалізму"; шляхом широкої демократії суспільства та інститутів держави поступове прищеплення суспільству ідеалів європейського соціалізму, пов'язані з соціал-демократією; через проведення політики рівноправної співпраці з усіма стратегічними партнерами США, ЄС, Росією набуття рівня самодостатньої європейської держави; визначення пріоритетності щодо вступу в європейські й євроатлантичні структури безпеки на основі національного вибору шляхом референдуму.

Сценарій "Д1": "Французький шлях" – лінії де Голля. Сценарій передбачає відхід від моделі "західної лібералізації" до моделі "м'якого авторитаризму" з метою узгодження всіх сфер суспільного життя з нормами демократії: відкритість і чесність влади, прозорість дій, широка народна демократія і підтримка більшістю населення побудови "м'якої безпеки"

на основі "жорсткої лінії на встановлення справжньої, а не кланово-олігархічної демократії". Україна отримує порозуміння з боку Заходу і насторожене спостереження за внутрішньополітичною ситуацією з боку Росії.

Обрані сценарії геополітичного розвитку потрібно занести в табл. 8 з деталізацією ймовірних ризиків, загроз та плану реагування на ризики.

Таблиця 8

Сценарій геополітичного розвитку України

Сценарій геополітичного розвитку України	
Висновок	
Ймовірні ризики	
Загрози	
План реагування на ризики	

Завдання 7. Аналіз правового статусу публічного службовця

Завдання 7.1. Президент України у зв'язку з незадовільним виконанням службових обов'язків міністром поставив вимогу до Уряду негайно усунути його з посади. Чи входять означені дії до повноважень Кабінету Міністрів України?

Які дії глави держави в цьому випадку?

Завдання 7.2. Розпорядження про прийняття М. О. Залізняка на посаду головного спеціаліста районної державної адміністрації як такого, що успішно пройшов конкурсний відбір, було ухвалено 15 листопада. У зв'язку із хворобою працівника відділу кадрів оформлення особової справи було перенесено на 23 листопада. 22 листопада М. О. Залізняк прийняв подарунок у зв'язку з виконанням своїх посадових обов'язків, про що був складений відповідний протокол про вчинення корупційного діяння. М. О. Залізняк заперечував проти кваліфікації його дій як корупційного діяння, оскільки він (на його думку) не є державним службовцем (не прийняв присяги, тобто не підписав бланку із текстом присяги, а також не ознайомлений із переліком обмежень для державного службовця та загальними правилами поведінки державного службовця).

Надайте правову оцінку цій ситуації.

Завдання 7.3. У Харківському центрі зайнятості оголошено конкурс на заміщення вакантної посади головного спеціаліста юридичного відділу.

Конкурсною комісією були розроблені такі кваліфікаційні вимоги до претендента:

вища юридична освіта;

післядипломна освіта у сфері управління: магістр державного управління;

знання іноземної мови для вільного користування;

вік до 35 років;

наявність житла;

вміння працювати на комп'ютері.

Дайте оцінку зазначеним щодо відповідності їх чинному законодавству.

Завдання 7.4. А. Ф. Головка, працюючи юрисконсультком виконавчого комітету Жовківської міської ради, у період з вересня 2015 року до лютого 2016 року, на умовах суміщення виконував роботу опалювача цієї ради, за що одержував щомісяця 30 % від посадового окладу опалювача. Трудової угоди з А. Ф. Головком на виконання ним роботи опалювача не було, тобто цю роботу він суміщав з роботою юрисконсульта. Таким чином, А. Ф. Головка виконував роботу юрисконсульта і опалювача в одній і тій самій установі – виконавчому комітеті – в межах норми робочого часу з певною доплатою за роботу опалювача.

Постановою судді Жовківського районного суду А. Ф. Головка було притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді попередження. Суд визнав, що А. Ф. Головка як посадова особа місцевого самоврядування виконував роботу на умовах сумісництва, що є корупційними діями.

Чи має місце корупційне діяння? Чи є правильним рішення суду?

Завдання 7.5. Молоді державні службовці В. М. Семкин та О. В. Роденко, гуляючи містом, побачили мітинг, який проходив на площі. На мітингу представники різних партій критикували діяльність Президента України, Уряду України та Верховної Ради України. О. В. Роденко також виступив із критикою діяльності Уряду, а В. М. Семкин увійшов до складу обраного на мітингу оргкомітету із проведення загальноміського страйку.

Проаналізуйте цю ситуацію.

Завдання 7.6. Громадянин звернувся з інформаційним запитом до районної державної адміністрації щодо надання інформації про її діяльність, зокрема про:

кількість отриманих і розглянутих структурними підрозділами адміністрації скарг;

порядок особистого прийому громадян головою державної адміністрації та його заступниками;

порядок отримання субсидій малозабезпеченими громадянами;

перелік і порядок роботи тендерних комітетів, утворених районною державною адміністрацією;

розміри витрат з Державного бюджету на утримання районної державної адміністрації в поточному році.

Службовці протягом 10 днів надіслали відповідь заявнику, зазначивши в ній, що йому відмовлено в наданні інформації за пунктами 1, 4 та 5. Відповідь не була мотивована.

У чому в цій ситуації полягає вільний розсуд адміністрації? Обґрунтуйте правильність відповіді районної державної адміністрації.

Завдання 7.7. Громадянин В. О. Кримов надав документи в конкурсну комісію на займання посади радника Президента України. Конкурсна комісія затребувала від гр. В. О. Кримова надати відомості про його доходи та зобов'язання фінансового характеру, а також про належне йому та членам його сім'ї нерухоме та цінне рухоме майно, вклади у банках і цінні папери. Громадянин В. О. Кримов відмовився, посилаючись на недоторканність особистого життя і таємницю вкладів, тому конкурсна комісія відмовила йому в розгляді документів.

Вирішіть питання про законність дій комісії.

Завдання 7.8. Державний службовець О. Ю. Здор під час ознайомлення зі своєю особою справою виявив у ній дані про його членство в Народно-демократичній партії, які були внесені кадровою службою міністерства. Через деякий час керівництво міністерства стало вимагати від О. Ю. Здора припинення членства в партії, інакше його буде звільнено з посади в міністерстві. О. Ю. Здор відмовився виконувати вимогу. Міністр видав наказ про притягнення його до дисциплінарної відповідальності у вигляді звільнення. О. Ю. Здор звернувся зі скаргою на незаконні дії керівництва міністерства.

Вирішіть справу по суті.

Завдання 7.9. Громадянин звернувся до управління Пенсійного фонду щодо призначення йому пенсії. Протягом 1,5 місяця він не отримував відповіді від цього органу державного управління щодо стану розгляду його справи.

Дайте роз'яснення громадянину, до яких органів і в який термін він може подати адміністративну скаргу.

Завдання 7.10. Громадянин В. С. Семенов перед узяттям участі в конкурсі на заміщення вакантної посади в державному органі захотів дізнатися, чи надає держава певне соціальне та матеріальне забезпечення державним службовцям.

Визначте, які гарантії матеріального та соціального характеру надає держава державним службовцям.

На який розмір пенсії може розраховувати службовець після виходу на пенсію?

Завдання 7.11. Громадянин Росії Р. П. Іванов одружився з громадянкою України та переїхав жити до Києва. У Росії він працював на посаді заступника начальника окружного управління юстиції, однак був притягнутий до кримінальної відповідальності, у зв'язку з чим і був звільнений з посади. Переїзд до України Р. П. Іванова був правомірним. Р. П. Іванов дізнався, що в обласному управлінні юстиції у Києві є вакантна посада заступника начальника (державна служба). Р. П. Іванов подав документи на конкурс.

Чи може Р. П. Іванов бути прийнятий на цю посаду?

Хто має право на державну службу в Україні?

У яких випадках особа не може бути прийнята чи призначена на посаду в державному органі?

Завдання 7.12. Громадянин А. М. Савченко, що обіймає посаду заступника керівника департаменту в міністерстві, зарекомендував себе сумлінним працівником і протягом багатьох років забезпечував відмінну роботу департаменту. Після досягнення ним віку 60 років міністр приймає рішення про призначення його керівником департаменту на 5 років.

Який граничний вік перебування на державній службі?

Які посади може обіймати державний службовець після досягнення ним граничного віку перебування на державній службі?

Чи правомірним було рішення міністра?

Завдання 7.13. О. Р. Петриченко працює на посаді заступника керівника управління в міській державній адміністрації. Останнім часом у нього виникають непорозуміння особистого характеру з керівником управління. Однак, незважаючи на суто приватний характер сварок, О. Р. Петриченко відмовляється виконувати розпорядження керівника, що стосуються винятково службової діяльності, і спонукає до бойкоту розпоряджень керівника співробітників управління.

Чи правомірні дії О. Р. Петриченка?

У чому він неправий і як має ставитися до розпоряджень керівника управління?

Визначте основні обов'язки державних службовців.

Чи існують певні обмеження, пов'язані з проходженням державної служби?

Які заходи дисциплінарного впливу, передбачені Законом, можуть бути застосовані до державних службовців за невиконання чи неналежне виконання своїх службових обов'язків?

Завдання 7.14. Громадянину С. В. Стрігину, що перебуває на службі в районній державній адміністрації м. Києва, виповнилося 62 роки. Він написав заяву на ім'я керівника свого відділу про продовження строку перебування його на посаді ще на три роки. Начальник відділу йому відмовив. С. В. Стрігін звернувся зі скаргою на рішення керівника до заступника голови райдержадміністрації.

Який граничний вік перебування на державній службі?

Чому С. В. Стрігину відмовлено у продовженні його роботи на посаді?

Чи може він бути залишений на державній службі?

Яке рішення може бути прийнято щодо С. В. Стрігіна?

Завдання 7.15. Громадянин України О. М. Ковтуненко, який має вищу юридичну освіту та досвід адвокатської діяльності два роки, дізнався, що в районній державній адміністрації є вакантна посада заступника начальника управління праці та соціального захисту населення.

О. М. Ковтуненко подав документи на конкурс на заміщення цієї посади.

Визначте, які шанси є в О. М. Ковтуненка.

Які вимоги висуваються до осіб, що бажають вступити на державну службу?

Які документи у разі позитивного рішення він має надати?

Завдання 8. Оцінювання правильності документального оформлення управлінських рішень публічного службовця

Завдання 8.1. Ви спеціаліст структурного підрозділу центрального органу (територіального підрозділу виконавчої влади). З метою виконання Указу Президента України "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" створена тимчасова робоча група для оптимізації організаційної структури вашої установи та розроблення необхідних організаційних документів, які регламентуватимуть діяльність установи в перспективі (положення про орган державної влади відповідно до нових завдань, положення про структурні підрозділи, посадові інструкції, регламент тощо).

Проходить засідання цієї робочої групи. Ви його протоколюєте.

Підготуйте протокол зазначеного засідання.

Завдання 8.2. Розробіть проект наказу керівника органу державної влади про організацію роботи тимчасового творчого колективу для розроблення проекту нормативно-правового акта (вид документа, його назва – за вільним вибором).

Завдання 8.3. Відповідно до Указу Президента України в межах загальнодержавної виставкової акції "Барвіста Україна" відбудеться сьомий Всеукраїнський конкурс-виставка "Кращий вітчизняний товар 2017", який буде проводитися Національним комплексом "Експоцентр України". За умовами Конкурсу товари та послуги підприємств-переможців отримують дипломи і медалі "Кращий вітчизняний товар 2017", водночас у кожній з номінацій нагороди можуть отримати декілька видів продукції від одного або різних підприємств, якщо їхня кількість відповідає встановленим вимогам і очікуванням споживачів. Підприємство, яке отримує декілька нагород, відзначається кубком "Кращий вітчизняний товар 2017".

Необхідно підготувати інформаційний лист підпорядкованим підприємствам та організаціям щодо можливості їхньої участі в загальнодержавній виставковій акції "Барвіста Україна".

Завдання 8.4. Діяльність центральної та регіональної влади спрямована на відродження галузей агропромислового комплексу України,

зокрема тваринництва, яке в останні роки майже загублене. Завдання полягає в забезпеченні населення України якісною продукцією. Заступник міністра повідомив про домовленість із міськими головами та представниками агропромислового комплексу про створення таких ринків, де б господарства за своїми цінами реалізовували високоякісну продукцію і проведення в містах ярмарків із продажу сільськогосподарської продукції та промислових товарів першої необхідності.

Підготуйте проект угоди щодо створення спеціальних ринків для оптово-роздрібного продажу агропромислової продукції виробниками.

Завдання 8.5. Робоча група центрального органу виконавчої влади (міської державної адміністрації) взяла участь у засіданні круглого столу з обміну досвідом щодо впровадження інформаційних технологій в органах державної влади.

Учасниками наради було продемонстровано роботу телекомунікаційного центру державного органу, обладнання робочих місць працівників, а також презентовано досвід впровадження та результати реалізації програми "Електронне міністерство".

Підготуйте повідомлення про проведення тренінгу щодо користування інформаційними технологіями в межах програми "Електронне міністерство".

Завдання 8.6. 26 – 27 квітня 2018 року відбудеться Міжнародний економічний форум "Інновації. Інвестиції. Інформатизація". У межах цього форуму в закладах вищої освіти заплановано проведення виставки "Енергія зростання".

Метою форуму та виставки є сприяння ефективному залученню інвестицій в економіку країни, встановлення економічних зв'язків між провідними підприємствами та іноземними партнерами.

Для участі в заходах запрошені послы, керівники торговельно-економічних місій провідних країн світу, керівники державних установ та структурних підрозділів міністерств, які займаються інноваційною та інвестиційною діяльністю, експерти та представники міжнародних інвестиційних фондів і фінансово-промислових груп, переможці Міжнародного конкурсу інноваційних проектів "Інноваційні ініціативи".

Складіть програму проведення виставки "Енергія зростання".

Завдання 8.7. На базі Науково-виробничої корпорації "ПОЛІТЕХ" відбулася установча нарада учасників проекту заснування Українсько-угорського технопарку. У нараді взяли участь керівники головних управлінь зовнішньоекономічних зв'язків і міжнародних відносин обласних державних адміністрацій, директори комунальних підприємств "Індустріальний парк", начальник фінансово-правового управління департаменту стратегічного розвитку прикордонної області, а також керівники підприємств і закладів вищої освіти України й Угорщини.

У ході зустрічі учасники проекту обговорили концепцію створення технологічного парку, головною метою якого є формування сприятливого середовища для співпраці вчених і підприємців України та Угорщини з метою комерціалізації наукових розробок, а також створення умов для прискореного розвитку високотехнологічних напрямів виробництва для економічного розвитку країни. Технологічний парк буде спеціалізуватися на впровадженні інноваційних технологій у виробництво енергії й енергозбереженні, розвитку авіаційної промисловості та верстатобудування, а також формуванні інформаційно-комунікаційних технологій.

Необхідно підготувати проект угоди про співробітництво між областями України та Угорщини.

Завдання 8.8. Як повідомив у ході розширеного засідання Комітету з економічних реформ керівник державного органу влади, у межах Національного проекту "Чисте місто" в областях України планується побудова сучасних сміттєпереробних заводів. З-поміж різних закордонних технологій з утилізації та переробки твердих побутових відходів, починаючи від спалювання сміття та закінчуючи його переробкою в дизельне паливо, обрана оптимальна технологія переробки сміття, за винятком вторинної сировини, на газ і електроенергію. Саме такий підхід дозволить використовувати отримані енергоресурси для потреб територіальних громад без істотного підняття тарифів. Така технологія реальна, апробована часом і успішно працює в столиці Туреччини – Анкарі, яка висловила готовність поділитися цією унікальною технологією. До реалізації проекту залучено Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України, яке робить усе, щоб ця технологія знайшла своє втілення і працювала на благо міст країни.

Необхідно підготувати проект розпорядження голови обласної державної адміністрації щодо реалізації зазначеного проекту та затвердження плану заходів щодо його реалізації.

Завдання 8.9. Є конкретні пропозиції від цілого ряду компаній, що займаються розроблення програмного забезпечення, створенням мікроелектронної техніки та наданням послуг у сфері інформаційно-комунікаційних технологій зі створення в Харкові необхідної інфраструктури для розвитку інноваційної високоприбуткової ІТ-індустрії.

Створення ІТ-парку "Інтелектроніка" планується шляхом передавання в комунальну власність частки майнового комплексу державних підприємств, що працюють неефективно. На території комплексу планується зведення дата-центру високого рівня відмовостійкості з високошвидкісним підключенням до магістральних каналів зв'язку, інженерно-технічного комплексу, гарантованого безперебійного енергопостачання, а також модульного офісного центру для розміщення розробників програмного забезпечення та мікропроцесорних систем.

Необхідно підготувати інформаційне повідомлення щодо ухваленого рішення.

Завдання 8.10. Із метою забезпечення реалізації та гарантування закріплених Конституцією України прав громадян на звернення до органів державної влади, виконання Закону України "Про звернення громадян державних підприємств, Указу Президента України "Про першочергові заходи щодо реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування", підвищення ефективності роботи зі зверненнями громадян та у зв'язку із кадровими змінами, що відбулися в державному органі влади, вам доручено розробити графік прийому громадян начальниками управлінь, відділів та інших структурних підрозділів органу державної влади; Порядок роботи зі зверненнями громадян, що надійшли поштою, організації та проведення особистого та виїзних прийомів громадян.

Необхідно підготувати проекти означених документів.

Завдання 8.11. З метою організації змістовного дозвілля дітей та юнацтва під час зимових канікул, належного рівня проведення новорічних і різдвяних заходів, необхідно забезпечити виконання заходів у рамках компетенції органу державної влади.

Необхідно підготувати проект інформаційного листа з повідомленням про ухвалене рішення.

Завдання 8.12. Органом державної влади визначено, що 26 – 27 квітня 2018 року в області будуть проведені навчання для керівників

сільгоспідприємств. На них розглядатиметься широке коло питань, які стосуються напрямів вдосконалення роботи сільськогосподарських підприємств щодо організації діяльності, планування роботи, фінансування, забезпечення необхідними ресурсами, а також розглядатимуться питання реалізації виробленої продукції. Планується, що захід проводитиметься на базі санаторію "Липова долина". Для участі запрошуються понад 700 осіб. Прийнято рішення, що для зустрічі з керівниками сільськогосподарських підприємств можуть бути запрошені представники провідних банків області, виробництв сільськогосподарської та переробної техніки, оптової та роздрібною мереж, навчальних закладів, наукових та науково-дослідних інститутів тощо. Підсумки підводитимуться за участі голови обласної державної адміністрації.

Необхідно підготувати план проведення занять.

Завдання 8.13. Є конкретні пропозиції від цілого ряду компаній, що займаються розробленням програмного забезпечення, створенням мікроелектронної техніки та наданням послуг у сфері інформаційно-комунікаційних технологій щодо створення в Харкові необхідної інфраструктури для розвитку інноваційної високоприбуткової ІТ-індустрії.

Створення ІТ-парку "Інтелектроніка" планується шляхом передавання в комунальну власність частки майнового комплексу державних підприємств, що неефективно працюють. На території комплексу планується зведення дата-центру високого рівня відмовостійкості з високошвидкісним підключенням до магістральних каналів зв'язку, інженерно-технічного комплексу, гарантованого безперебійного енергопостачання, а також модульного офісного центру для розміщення розробників програмного забезпечення та мікропроцесорних систем.

Необхідно підготувати перелік необхідних документів для організації взаємодії підприємств і організацій з зазначеним ІТ-парком та підготувати проект рішення керівника органу державної влади структурним підрозділом щодо співпраці з розробниками програмного забезпечення в межах реалізації програми інформатизації країни.

Завдання 8.14. Готується робоча нарада структурного підрозділу органу державної влади щодо стану виконання дисципліни за звітний період. Ви берете участь у її підготовці.

Необхідно підготувати проект наказу керівника щодо посилення стану виконавчої дисципліни в підрозділі.

Завдання 8.15. Готується нарада щодо результатів роботи органу державної влади. У підготовчих документах зазначено, що обласною державною адміністрацією у 2017 році вживалися заходи щодо безумовного виконання затверджених планів роботи, завдань, визначених актами Президента України та Уряду, державними програмами щодо соціально-економічного розвитку регіонів, реалізації повноважень, зазначених Законом України "Про місцеві державні адміністрації". Усі заплановані заходи, що були передбачені планом роботи обласної державної адміністрації, виконані. Розроблено Програму економічного та соціального розвитку області на 2018 рік, яку затверджено рішенням обласної ради, Стратегію розвитку області до 2030 року, яку затверджено рішенням обласної ради. Зазначену стратегію було обговорено на "круглих столах", проведених на базі закладів вищої освіти. У їхній роботі взяли участь представники науки, органів влади, громадських організацій, закладів медицини, підприємств.

Необхідно підготувати службову записку начальнику структурного підрозділу з пропозиціями щодо вдосконалення напрямів роботи, визначених посадовою інструкцією.

Завдання 8.16. Ви спеціаліст структурного підрозділу центрального органу (територіального підрозділу) виконавчої влади. З метою виконання Указу Президента України "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" ухвалене рішення про оптимізацію кількісного та якісного складу персоналу вашого органу. У зв'язку з цим вирішено провести позачергову перевірку співробітників.

Необхідно підготувати звіт про виконану роботу за попередній період.

Завдання 8.17. Із метою виконання Указу Президента України "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" створена тимчасова робоча група для оптимізації організаційної структури установи публічної влади та розроблення необхідних організаційних документів, які регламентуватимуть діяльність установи в перспективі (положення про орган публічної влади відповідно до нових завдань, положення про структурні підрозділи, посадові інструкції, регламент тощо).

Проходить засідання робочої групи, ви його протоколюєте.

Необхідно підготувати протокол зазначеного засідання.

Завдання 8.18. Необхідно розробити проект наказу керівника органу державної влади про організацію роботи тимчасового творчого колективу для розроблення проекту нормативно-правового акту регулювання взаємодії органів місцевого самоврядування (вид документа, його назва – вільний вибір).

Завдання 9. Удосконалення державної кадрової політики

Завдання 9.1. Головними причинами, які зумовили необхідність розроблення Стратегії державної кадрової політики, що була ухвалена Указом Президента України від 01.02.2012 р., були: стримування розвитку та функціонування системи кадрового забезпечення в державі; відсутність ефективної системи моніторингу потреб суспільства та держави у фахівцях із відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем підготовки, недосконалість механізму формування державного замовлення на підготовку фахівців; відсутність збалансованої системи управління професійною орієнтацією молоді, об'єктивних принципів її відбору та навчання, повільні темпи впровадження сучасних технологій професійного розвитку; недостатнє застосування наукових підходів, результатів наукових досліджень у процесі формування та реалізації державної кадрової політики.

Метою державної кадрової політики сьогодні є забезпечення всіх сфер життєдіяльності держави кваліфікованими кадрами, необхідними для реалізації національних інтересів у контексті розвитку України як демократичної, соціальної держави з розвинутою ринковою економікою.

Реалізація державної кадрової політики має бути спрямована на досягнення:

в соціальному аспекті – високого рівня розвитку людського потенціалу держави, задоволення очікувань населення щодо професійної самореалізації, гідної оплати праці;

в економічному аспекті – забезпечення всіх галузей суспільного виробництва кваліфікованими кадрами, зростання конкурентоспроможності держави, підвищення рівня добробуту населення;

в інституційному аспекті – удосконалення нормативно-правової бази з метою запровадження новітніх підходів у кадровому менеджменті;

в організаційному аспекті – розбудови системи управління трудовими ресурсами на засадах соціального діалогу та партнерства держави й суб'єктів підприємницької діяльності.

У грудні 2015 року Президент України П. Порошенко підписав Закон України "Про державну службу", який дав старт реформі системи державної служби. З першого травня 2016 року цей закон набрав чинності й має забезпечити нову якість державної служби відповідно до кращої європейської практики, запровадити нові засади діяльності органів влади на принципах верховенства права, професіоналізму, політичної неупередженості, забезпечення рівного доступу до державної служби. Закон передбачає запровадження низки реформаторських новацій. Головним досягненням нового закону про державну службу є запровадження компетентнісної моделі управління людськими ресурсами в органах державної влади, яка передбачає нові підходи до кадрового забезпечення органів державної влади: вступ на всі посади державної служби лише за конкурсом на основі особистих якостей та досягнень кандидатів на посади, виключення будь-яких корупційних механізмів під час вступу та проходження державної служби, кар'єрну мотивацію, підвищення кваліфікаційних вимог та об'єктивне оцінювання результатів роботи державних службовців.

Відповідно до статті 21 Закону, вступ на державну службу здійснюється шляхом призначення громадянина України на посаду за результатами конкурсу. Відповідно до європейської практики, Закон визначає також загальні вимоги до особи, яка претендує на зайняття посади державної служби.

Розкрити сутність, завдання та принципи формування кадрової політики в органах місцевого самоврядування в умовах децентралізації, роль та завдання центральних, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у впровадженні кадрової політики.

Методичні рекомендації

Дайте оцінку методології формування державної кадрової політики в Україні.

Запропонуйте та обґрунтуйте ключові завдання реалізації державної кадрової політики на період до 2020 року.

Визначте напрями вдосконалення кадрового забезпечення в органах публічної влади.

Завдання 9.2. Вирішення актуальних завдань відбору, призначення, просування у службовій діяльності, підготовки, перепідготовка та підвищення кваліфікації нової генерації управлінців, формування в них необхідних

професійних, моральних якостей можливі за умови запровадження в практику роботи кадрових служб професійно-кваліфікаційних характеристик (ПКХ) на державних службовців та посадових осіб (службовців) органів місцевого самоврядування.

Низький професіоналізм, відсутність у багатьох управлінців адміністративно-господарської практики, невідповідність отриманих фахових знань сучасному рівню організаційно-управлінських і соціально-економічних проблем, а також відсутність об'єктивної оцінки особистісних і фахових характеристик, інтелектуальних, організаторських здібностей, розпливчастість критеріїв для займання певної посади призвели до наповнення органів влади недосвідченими, малокомпетентними, безініціативними й безвідповідальними чиновниками.

В основі державної кадрової політики має бути розвиток професіоналізму службовців, удосконалення їхньої управлінської культури – сукупності політичних, економічних, правових, естетичних та інших знань, морально-етичних і комунікативних якостей, які впливають на орієнтири їхньої життєдіяльності, регулюють поведінку і є визначальними в практичній роботі в органах влади.

Професіоналізм – це якісно-ціннісний комплекс поєднання глибоких знань, практичного досвіду та компетентності службовця, загальнолюдських цінностей, що відображає ступінь самоорганізації особи, ефективність її професійної діяльності, сприяє піднесенню авторитету органів влади.

Головним напрямом реформації професійно-кваліфікаційних характеристик (ПКХ) має стати пріоритетний розвиток якостей особистості, які надають їй здатність до самовдосконалення й адаптації в сучасних і майбутніх умовах.

У процесі здійснення програми TACIS "Інституційне вдосконалення державної служби та організація професійного навчання державних службовців" започатковано розроблення ПКХ на принципово нових підходах, які дозволяють стати цільовою основою сучасного оновлення діяльності управлінців.

Які нормативно-правові акти України є правовою основою для впровадження в роботі кадрових служб професійно-кваліфікаційних характеристик державних службовців і посадових осіб (службовців) органів місцевого самоврядування?

Обґрунтуйте поняття "професіоналізм у публічній службі".

Викладіть своє бачення вирішення цієї проблеми.

Завдання 9.3. Генерація нових ідей (креативність) в організації процесу формальної та неформальної освіти публічних службовців.

Необхідно розробити програму дводенного тренінгу для публічних службовців із питань організації їх безперервного навчання з урахуванням:

базових елементів і основних особливостей комунікації;

групової динаміки в освіті дорослих;

прийняття індивідуальних і колективних рішень у діяльності органу влади, громади;

інтерактивних методів у навчанні публічних службовців;

зворотного зв'язку;

побудови ефективної комунікації в процесі навчання дорослих;

механізмів стимулювання та мотивації учасників навчання дорослих;

рефлексії;

побудови траєкторії індивідуального навчання;

застосування алгоритмів модерації, фасилітації та медіації в професійній діяльності публічних службовців.

Методичні рекомендації

Обов'язково заплануйте проведення інтерактивних занять для навчання публічних службовців (дискусії, рольові ігри, симуляції, методи семінару "Всесвітнє кафе", Open space тощо).

Завдання 9.4. Однією з основних складових кадрового менеджменту є планування.

Яким чином визначити кількість службовців органу місцевого самоврядування відповідно до покладених на цей орган повноважень в умовах реформування місцевого самоврядування?

Як спланувати розвиток кадрового потенціалу органу публічного управління та адміністрування?

Місцеве самоврядування в Україні – одна з найдавніших державницьких традицій, гарантоване державою право та реальна ефективна правоздатність територіальної громади самостійно або під відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення – це ідеї, які закладені в законодавчих актах, а саме: Європейській Хартії місцевого самоврядування (15 жовтня 1985 року), Конституції України, Законах України "Про місцеве самоврядування

в Україні" та "Про службу в органах місцевого самоврядування", у сучасній концепції реформування місцевого самоврядування та територіальній організації влади.

Забезпечити дієвість місцевого самоврядування, яке здійснюється на принципах: народовладдя; законності; гласності; колегіальності; поєднання місцевих і державних інтересів; виборності; правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених чинним законодавством; підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їхніх органів і посадових осіб; державної підтримки та гарантії; судового захисту прав можливо лише за умов ефективної роботи всієї системи місцевого самоврядування, високопрофесійної діяльності посадових осіб і службовців.

Вирішення зазначеної проблеми пропонується здійснити шляхом проведення низки заходів і почати саме з реалізації Закону України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" (Закон було прийнято 5 лютого 2015 року), метою якого є визначення напрямів і механізмів формування ефективної територіальної громади, спроможної максимально забезпечити надання якісних і доступних публічних послуг, становлення інститутів демократії участі, узгодження та задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави, регіонів і територіальних громад.

Аналіз стану кадрового забезпечення органів місцевого самоврядування вказує на необхідність розробити доступні методики розрахунків потреби в кадрах місцевого самоврядування та рекомендації з організації служби в органах місцевого самоврядування з урахуванням п'ятирічного терміну повноважень на виборних посадах; запровадити цілеспрямоване навчання перспективних молодих службовців, які перебувають у резерві, на більш відповідальні посади; сформувати в системі місцевого самоврядування умови для постійного й активного розвитку професійних якостей, майстерності, набуття нових професійних знань шляхом професійної підготовки управлінських кадрів через загальнонаціональну систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, особливо через Національну академію державного управління при Президентові України та її регіональні інститути.

Наявність відповідної освіти має стати обов'язковою умовою для зайняття посади I – IV категорій (відповідно до Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування").

Одним із напрямів кадрового забезпечення органів публічної влади в об'єднаних територіальних громадах у змінних умовах зовнішнього та внутрішнього середовища є запровадження ротації кадрів як по горизонталі – між структурними підрозділами, так і по вертикалі – між адміністративними рівнями (місто – район, район – область).

Методичні рекомендації

Дайте оцінку ситуації, що склалася.

Обґрунтуйте ваші пропозиції щодо кількості працівників в органі місцевої влади.

Наведіть приклади розрахунків із закордонного досвіду.

Викладіть своє бачення вирішення цієї проблеми.

Завдання 10. Аналіз упровадження інновацій в органах публічної влади

Завдання 10.1. Нові технології змінюють життя не лише промислових підприємств, а й державних установ, наповнюючи їхню діяльність новим змістом, надаючи їхнім функціям нової якості. Нові технології – це реальний спосіб подолання бюрократизації та підвищення ефективності роботи. Відповідно до національної програми інформатизації, Міністерство економіки України здійснює перехід до автоматизованої інформаційно-аналітичної системи, складовими якої є модернізація АІС "Діловодство та контроль виконання доручень Мінекономіки" на базі WEB-технологій, створення електронного архіву виконаних документів, сучасної системи збирання, накопичення, оброблення, аналізу економічних та фінансових показників, оперативного обміну інформацією між Міністерством економіки України та іншими органами державної влади.

Інформаційне забезпечення Мінекономіки реалізується не тільки від безпосередньо підпорядкованих структур, але й від установ і організацій, територій та незалежних джерел. У свою чергу, доступу до інформаційних ресурсів Мінекономіки потребують не лише державні та недержавні установи, але й усе суспільство загалом.

Призначенням систем, які створюються, є формування інтелектуально-інформаційного середовища як інструменту органів державної влади для забезпечення проведення об'єктивного науково обґрунтованого експертного аналізу та моделювання соціально-економічних процесів, які проходять у державі, та прогнозування їхнього розвитку з метою своєчасного

ухвалення необхідних рішень та вживання адекватних заходів, а також створення ефективного механізму розповсюдження загальнодоступних інформаційних ресурсів.

Для вирішення таких завдань необхідно створити та впровадити ефективні механізми збирання, систематизації, оброблення і накопичення інформації, а також дієві механізми оперативного взаємообміну інформацією.

Ефективність цієї роботи має бути забезпечена шляхом швидкого пошуку й опрацювання необхідної інформації в оперативному й архівному інформаційному просторі, можливості автоматизованого подання необхідної інформації з територіально розподілених баз даних.

Основа побудови системи – сучасні технології й обладнання для збирання та опрацювання інформації.

Основною метою створення системи є також інтегрована автоматизація таких загальних технологічних етапів процесів ухвалення та відпрацювання рішень:

- систематизація та накопичення даних і знань щодо проблем формування та реалізації економічної політики держави;

- інформаційно-довідкове обслуговування всіх учасників процесу інформаційної взаємодії;

- вирішення функціональних завдань щодо аналізу, моделювання та прогнозування процесів економічного розвитку країни;

- архівування моделей, ситуацій, рішень та іншої інформації для подальшого їх використання в поточній роботі;

- забезпечення швидкого документообігу (із впровадженням електронного цифрового підпису);

- розроблення та впровадження системи сучасних WEB-ресурсів.

Побудова сучасної електронної інформаційної системи, що забезпечує відкритість діяльності Мінекономіки має надати можливість доступу для установ і громадян до всебічних інформаційних послуг і створити умови для залучення громадськості до процесів формування та реалізації державної економічної політики.

Впровадження нових технологій у МЕ (Міністерство економіки) вимагає певного рівня професійно-кваліфікаційної, технічної та психологічної готовності службовців.

З іншого боку, за умов суцільної електронізації виникають загрози проникнення до конфіденційної інформації та до приватних справ службовців. У зв'язку із цим виникає недовіра певної частини персоналу, небажання переходити на нові умови роботи.

Є також побоювання щодо можливих скорочень унаслідок істотного зменшення часу на ведення документообігу й узгодження рішень. Скепсис виникає навколо ідеї цифрового підпису. Хоча зрозуміло, що альтернативи новим технологіям не існує, опір слід перетворити на згоду та сприйняття. Але що для цього потрібно?

Методичні рекомендації

Завдання необхідно вирішувати в такому порядку:

1. Які переваги забезпечує впровадження нових технологій? Хто від цього виграє?
2. Чиї інтереси можуть постраждати внаслідок змін?
3. Розробіть програму подолання опору.
4. Як перетворити персонал міністерства на провідників змін?
5. Зробіть класифікаційний аналіз змін, використовуючи такі категорії: заплановані – ситуативні зміни; комплексні – часткові; еволюційні – революційні; коротко- та довгострокові.

Завдання 11. Оцінювання рівня державної стабільності на основі індексу фракційності політичних партій

Завдання 11.1. Скористайтесь індексом фракційності партій, запропонованим Д. Рає, який містить показники кількості:

партій, які беруть участь у виборчому змаганні (парламентській конкуренції);

голосів, отриманих на парламентських виборах найбільшою партією (якщо одна з партій набирає понад 75 % голосів, то це приклад абсолютного домінування однієї партії);

голосів, отриманих двома найбільшими партіями (показник двопартійності). Д. Рає вважає, що з цією моделлю конкуренції маємо справу тоді, коли найбільші партії здобувають разом понад 75 % голосів виборців, але менше ніж 90 %.

Індекс фракційності партій вказує на можливість існування партійних систем – від досконалої однопартійної системи, в якій одна партія здобуває всі виборчі голоси (мандати), до системи достатньо функціональної, в якій кожний виборець голосує за свою власну партію, а кожний парламентар належить до іншої партії. У досконалій двопартійній системі, в якій кожна з партій отримує, наприклад, 50 % голосів, величина індексу фракційності дорівнює 0,50.

Рівень фракційності між 0,50 та 0,67 вказує на конкуренцію двох партій. Ціна індексу фракційності понад 0,70 вказує на існування багатопартійної системи (більше, ніж трьох партій). Рівень, нижчий за 0,50, вказує на появу провідної партії.

Методичні рекомендації

Визначте кількість народних депутатів у складі чинної Верховної Ради України, які є членами відповідних політичних партій.

Визначте сумарну кількість членів найбільших парламентських партій, які увійшли до коаліції.

Визначте ціну індексу фракційності партій згідно з критеріями Д. Рає.

За отриманим результатом визначте, до якої класифікації партійних систем належить Україна (двопартійна, біполярна, багатопартійна).

Як впливає тип партійної системи на державну стабільність? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 12. Оцінювання якісних складових політико-адміністративної еліти в контексті дієвої партнерської взаємодії у протидії та подоланні корупції

Завдання 12.1. На основі поданої статті розробіть пропозиції політичній та адміністративній елітам щодо активізації протидії корупції.

Визначте основних суб'єктів антикорупційної діяльності та прокоментуйте їхні повноваження.

На основі визначених Transparency International пропозицій "п'яти кроків" для реальних антикорупційних змін в Україні визначте основні напрями дієвої взаємодії політико-адміністративної еліти в контексті протидії корупції.

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: ЧИ БУДЕ ЕФЕКТИВНОЮ ПРОГРАМА TRANSPARENCY INTERNATIONAL

Правова система будь-якої держави розглядає корупцію як інституційне відхилення від правових приписів корисливої спрямованості з використанням можливостей владних і службових повноважень.

Визначається корупція як порушення права та передбачає у правовій системі відповідні заходи щодо запобігання та протидії таким порушенням.

Необхідно відразу визначитися, що корупція як явище існує у будь-якому суспільстві, у кожній державі. Найменший рівень корупції наразі реєструється у країнах Скандинавії. Найвищий рівень – у країнах, що розвиваються, мають слабкі демократичні інститути, або ж їх відсутність, низькі показники економічного розвитку та певні, далекі від кращих зразків, правові традиції, низький рівень правової культури.

Україна посідає одне з найвищих місць за рівнем корумпованості суспільних відносин (131-ше зі 176-ти станом на початок 2017 року).

Показовим є ставлення самого суспільства до корупції. Прикладом є нинішні соціальні протести в Румунії на урядові рішення щодо послаблення тиску на корупціонерів. Суспільство у своїй єдності не сприймає корупційні прояви як основу суспільних устоїв. Водночас на індивідуальному рівні сприйняття корупції, здебільшого, обмежується особистісним ставленням до можливості вирішення тих чи інших питань соціального значення у власних інтересах, у тому числі за рахунок корупційних дій. Тобто особиста корупційна складова в суспільних комунікаціях залишається прийнятною для індивіда, а корупційні прояви стосовно такого індивіда з боку інших сприймаються як порушення. Правило щодо протидії корупції розмивається у площині власних інтересів, які особа здатна захищати та задовольняти за рахунок корупційних дій.

Отже, завдання полягає у створенні таких умов існування індивіда, суспільства, за яких корупційні дії втрачають будь-який сенс і немає потреби звертатися до корупційних схем для задоволення власних потреб. Тут усе зрозуміло й не потребує витрат часу та аргументів для підтвердження. Проте залишається надскладним створення саме таких умов, коли корупційні механізми перестають працювати через втрату будь-якого соціального інтересу до їхнього застосування. Коли стає це можливим?

В основі корупції знаходяться деформовані економічні відносини. Для подолання корупції важливо створити можливості для використання набутої у визначеному законом порядку власності для задоволення потреб власників на умовах співпраці з державою, яка створює всі умови для розвитку власності, різних її форм та отримує до загальної скарбниці справедливі, обґрунтовані внески, платню від власників, тобто податки.

Водночас суспільство через демократичні, але достатньо сильні й ефективні інститути здійснює контроль за діяльністю держави щодо об'єктів загальної власності, не дозволяє державним інститутам в особі

посадових осіб, які персоніфікують такі інститути, отримувати економічні дивіденди від управління об'єктами спільної власності, експлуатувати державну власність в інтересах певних осіб, у першу чергу тих, які через владу мають доступ до таких об'єктів і до загальної скарбниці.

Таким чином, ми виходимо на рівень, який засвідчує, що першими та найважливішими засобами протидії корупції є відокремлення владних суб'єктів від можливості отримувати економічний зиск від об'єктів спільної, державної власності, унеможливлення отримувати владними суб'єктами будь-які економічні, матеріальні чи фінансові зиски від економічної діяльності суб'єктів інших форм власності. Протидія корупції розпочинається з протидії політичній корупції і стає ефективною саме тоді, коли політична корупція (корупція від влади) зводиться нанівець унаслідок вивіренних економічних відносин, підкріплених високим рівнем правової культури та заснованих на вимогах права державних інститутів.

Хто ж є "батьками" української корупції? За перебігом висловлених міркувань стає зрозуміло, що "батьків" корупції в Україні чимало, але всі вони є надважливими суб'єктами політичної влади, тими, хто визначав і визначає правила економічних відносин, хто має прямий доступ до об'єктів спільної державної власності, до фінансів, їхнього розподілу, хто створює бізнесові відносини за рахунок владних механізмів.

"Діти" української корупції – усі ми, одні з нас слухняні, інші непокірні, одні бачать та будують свій світ, віддалений від корупційного, інші – поглинають усі корупційні уроки та продовжують корупційні традиції.

Важливо всім нам на етапі входження у сферу індивідуальних і колективних соціальних комунікацій позбутися корупційних звичок, здобутих знань про корупційні можливості у вирішенні власних потребових питань. Завдання надскладне, має системні складові, залежні значною мірою від економічних чинників, від сприйняття права в суспільстві.

Відтак, сумнівними є перспективи визначених Transparency International пропозицій "п'яти кроків" для реальних антикорупційних змін в Україні: створити ефективну та дієву систему антикорупційного правосуддя із залученням іноземних спеціалістів як активних учасників процесу відбору суддів для цих судів; максимально активізувати всі можливості для ефективного розслідування та доведення до суду; активно залучати бізнес, як український, так і міжнародний, до встановлення нових прозорих правил взаємовідносин у трикутнику "суспільство – влада – бізнес"; провести

аудит та знизити ступінь секретності в секторі безпеки та оборони; налагодити системну комунікацію щодо антикорупційної реформи із суспільством та міжнародними партнерами на базі реальних фактів і досягнень, а не обіцянок.

Серед цих важливих по суті заходів загубилися "батьки" корупції, які й надалі плекають "дітей" корупції. Запропонована Transparency International програма є важливою, але неповною, а отже, засоби запобігання і протидії корупції або ж не спрацюють, або ж спрацюють як завжди – для показу.

(Головний редактор *Павло Богуцький*)

Завдання 12.2. З'ясуйте сутність понять "корупція" і "корупційне правопорушення". Визначте осіб, які є суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення.

Назвіть органи державної влади, що здійснюють діяльність із запобігання та протидії корупції.

Які види юридичної відповідальності можуть бути застосовані за корупційні правопорушення?

Методичні рекомендації

Необхідно ознайомитися із Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції".

Завдання 13. Аналіз повноважень місцевої влади

Завдання 13.1. Розв'яжіть завдання з посиланням на законодавство.

Громадянин О. М. Петришин, віком 22 років, безпартійний, бажає стати депутатом місцевої ради.

Чи має О. М. Петришин право на це?

Яким вимогам має відповідати громадянин О. М. Петришин для того, щоб реалізувати свій намір?

Завдання 13.2. У статті 7 Конституції України проголошено, що "в Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування".

Визначте, що таке "місцеве самоврядування".

Які органи місцевого самоврядування діють в Україні?

Визначте коло їхніх повноважень.

Кейс "Місцева влада і місцеве беззладдя"

Завдання 13.3. У районі Дарницького залізничного вокзалу був розташований дитячий садок. Мешканці навколишніх будинків, здебільшого, пенсіонери або дорослі люди, діти яких вже вийшли з дитячого віку. Кількість молодих сімей дуже мала. Тому необхідності в дитячому садку не було. Місцева влада вирішила це питання просто, але помилково. Відбулася консервація будівлі, внаслідок чого, без господаря, ця будівля лише за півроку перетворилася в напівруїну, двічі в ній була пожежа, в залишках будівлі почали збиратися люди без певного місця проживання та наркотично залежні підлітки. Якщо раніше на цій території чувся дитячий сміх, то на сьогодні люди бояться ходити повз це місце в темну пору доби.

Декілька підприємців зверталися до районної та міської влади з проханням передати їм у власність цю будівлю, навіть зі збереженням профілю для створення приватного дитячого закладу, але влада готова була передавати лише в оренду – загальна концепція районної влади та вимога збереження майна міської влади. Крім того, виникла суперечність у поглядах представників Київради та депутатів районної ради, що також негативно вплинуло на цю ситуацію.

Проблеми, які можна означити в цьому конкретному випадку:

неузгодженість повноважень рад різних рівнів;

намагання отримати більше коштів відразу, не аналізуючи переваг інших кроків – створення приватного дитячого закладу дозволило б: наповнити бюджет (кошти від приватизації); створити нові робочі місця (близько 20); ліквідувати громадсько небезпечне місце всередині мікрорайону;

неприйняття підприємців як позитиву – як нових власників, а сприймання їх як "паразитів і розкрадачів" району.

Ця ситуація дозволила відчувати психологію деяких держслужбовців – вони бояться передавати в постійне володіння об'єкти комунальної власності та пояснюють це тим, що інакше вони втратять контроль над підприємцями.

Методичні рекомендації

Визначте причини опору ідеї передавання дитячого садка новим власникам.

Розкрийте причину конфлікту між районною та місцевою гілками влади. Запропонуйте можливі шляхи вирішення проблеми.

Які зміни до законодавства про місцеве самоврядування ви могли б запропонувати, щоб полегшити вирішення питання управління регіону?

Припустимо, що схвалено рішення про передавання дитячого садка новим власникам. Якими будуть ваші управлінські дії щодо проведення необхідних організаційних змін?

Завдання 13.4. Робоча група центрального органу виконавчої влади в межах проведення круглого столу обговорила питання щодо впровадження нових інформаційно-комунікативних технологій в органах державної влади. Учасникам наради було продемонстровано роботу телекомунікаційного центру державного органу, обладнання робочих місць працівників, а також презентовано досвід впровадження та результати реалізації програми "Електронне міністерство".

Методичні рекомендації

Запропонуйте план дій щодо організації впровадження презентованого досвіду роботи з реалізації програми інформатизації відповідного центрального органу виконавчої влади.

Завдання 13.5. На сайті Полтавської обласної ради розміщено електронну петицію, автор якої пропонує узгодити офіційний опис символіки області із законодавством України. У петиції зазначено, що в описі герба Полтавської області міститься таке пояснення: "Хвиля води – елементи гербів м. Комсомольська і Кременчука – символізує багатство водних просторів області".

На думку автора, оскільки м. Комсомольськ перейменовано на м. Горішні Плавні на вимогу положень закону щодо декомунізації, то в опис герба також слід внести відповідні зміни. Упродовж трьох місяців петиція не набрала кількості голосів, необхідної для розгляду обласною радою.

Проте в місцевих ЗМІ та в соціальних мережах розгорнулася дискусія, в ході якої з'ясувалося, що автор петиції – мешканець Полтави, але не має громадянства України. На думку громадських активістів, зазначена особа не мала морального права оцінювати символіку області та закликати внести зміни.

Оскільки електронна петиція не набрала необхідної кількості голосів, згідно із законом "Про звернення громадян" цю петицію було розглянуто як звернення конкретного громадянина.

Було оприлюднено проект рішення внести запропоновані зміни в опис герба Полтавщини.

В інформаційному просторі області окреслилися дві тенденції – на підтримку рішення зробити зміни в описі герба та проти цього рішення.

Методичні рекомендації

Запропонуйте інформаційні заходи для запобігання нагнітання ситуації та використання дискусії в партійних інтересах.

Завдання 13.6. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р, визначає проблеми, які потребують розв'язання. Зокрема, таку: "Нерозвиненість форм прямого народовладдя, неспроможність членів громад до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади".

Відповідно до Конституції України місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою як безпосередньо, так і через утворені нею органи місцевого самоврядування (стаття 140). Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" надає територіальним громадам право брати участь у процесі ухвалення рішень і висловлювати позицію громадян (стаття 9). Однак закон не визначає процедури внесення місцевої ініціативи та її розгляду відповідною радою, делегуючи це повноваження представницьким органам місцевого самоврядування.

У статті 13 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" зазначено, що порядок організації громадських слухань визначається статутом територіальної громади. Проте далеко не в усіх статутах територіальних громад і положеннях про громадські слухання гарантовано право на громадські слухання.

Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" визначає загальні збори громадян за місцем проживання (далі – загальні збори) як зібрання всіх або частини жителів села (сіл), селища, міста для вирішення питань місцевого значення.

Рішення загальних зборів враховуються органами місцевого самоврядування в їхній діяльності. Відповідно до статті 8 вказаного Закону, порядок проведення загальних зборів визначається законом та статутом

територіальної громади. За оцінками експертів, в Україні діє та знаходиться на стадії реєстрації близько 20 % статутів від загальної кількості територіальних громад.

Дайте правову оцінку ситуації, що склалася.

Викладіть своє бачення вирішення цієї проблеми.

Завдання 13.7. Система місцевого самоврядування в Україні не завжди є дієвою й ефективною, особливо у великих містах. Відповідно до ст. 19 Конституції України та ч. 3 ст. 24 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21.05.1997 р., органи державної влади й органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно зі статтею 140 Конституції України, місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України. Питання організації управління районами в містах належить до компетенції міських рад.

Поняття "організація управління районами в містах" у контексті ч. 5 ст. 140 Конституції України пов'язане з питаннями організації та надає можливість міським радам у містах з районним поділом вирішувати питання щодо:

матеріально-фінансового й організаційного забезпечення здійснення місцевого самоврядування в районах міста;

утворення чи неутворення в місті районних рад і в разі їхнього утворення визначення обсягу та меж повноважень районних рад;

адміністративно-територіального устрою та інші питання в межах і порядку, визначених Конституцією України, Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні" та іншими законами України.

Водночас Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" визначив у ч. 2 ст. 41 тільки два види повноважень районних у місті рад (щодо управління комунальною власністю та бюджетом), але разом із тим не визначив у цьому законі будь-яких "інших повноважень" для районних у місті рад, щодо яких відповідні міські ради можуть визначити обсяг і межі таких повноважень.

Відсильна норма щодо посилання на "інші повноваження, передбачені цим Законом" створює передумови для дублювання повноважень

в органах місцевого самоврядування міст, де створені районні в місті ради, формує систему правової невизначеності та зловживань у процесі визначення обсягу та меж таких повноважень міськими радами, оскільки в Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні" таких "інших повноважень" не передбачено.

Що стосується порядку призначення виборів депутатів районних у місті рад, то згідно з ч. 6 ст. 14 Закону України "Про місцеві вибори" перші вибори депутатів, сільських, селищних, міських голів призначаються Центральною виборчою комісією у порядку, визначеному законом.

Відповідно до ч. 4 ст. 15 Закону Центральна виборча комісія призначає перші місцеві вибори не пізніше ніж за сімдесят днів до дня виборів, а виборчий процес таких виборів розпочинається за п'ятдесят днів до дня перших місцевих виборів. За змістом ч. 5 цієї статті перші місцеві вибори призначаються на неділю.

Проте на сьогодні відсутній чіткий механізму призначення перших виборів депутатів районних у місті рад з конкретизованим суб'єктом подання до Центральної виборчої комісії.

Методичні рекомендації

Дайте оцінку ситуації, що склалася.

Проаналізуйте доцільність створення у містах районних адміністрацій у ситуації, коли в містах з районним поділом не утворені районні ради згідно із законодавством України.

Тестові завдання

1. Ознаками конституційних правовідносин є такі:

- а) найбільш суттєві суспільні відносини;
- б) різновид економіко-соціальних відносин;
- в) різновид політико-правових відносин;
- г) звичаєвість;
- д) спеціальне коло суб'єктів;
- е) особистий спосіб регулювання прав та обов'язків суб'єктів.

2. Не є суб'єктами конституційних правовідносин такі:

- а) народ України;
- б) громадяни України та іноземці;
- в) Українська держава;

- г) іноземні держави;
- д) народні депутати та посадові особи;
- е) політичні партії та громадські організації.

3. До особистих ознак Конституції України належать:

- а) принцип розподілу влади;
- б) принцип пріоритету державної власності;
- в) принцип непрямої дії її норм;
- г) принцип верховної дії права;
- д) принцип примату національного права над міжнародним;
- е) принцип адміністративної автономії окремих адміністративно-територіальних одиниць.

4. До методів регулювання конституційних правовідносин належать:

- а) метод безпосереднього закріплення;
- б) номінальних вказівок;
- в) загального регламентування;
- г) позитивних зобов'язань;
- д) децентралізованого регулювання.

5. До правовстановчих юридичних фактів у конституційних правовідносинах належать:

- а) рішення про проведення позачергових виборів;
- б) припинення депутатських повноважень;
- в) дострокове припинення повноважень.

6. Механізм дії Конституції України виражається в такому:

- а) перехід інститутів Конституції в інститути галузей права;
- б) примат над міжнародним правом;
- в) протиставлення нормам міжнародного права;
- г) безпосередня (пряма) дія конституційних норм.

7. Реалізація конституції здійснюється в таких формах:

- а) використання;
- б) виконання;
- в) дотримання;
- г) застосування;
- д) інформування.

8. Конституціоналізм виступає як система, до якої входять такі елементи:

- а) фактична та юридична конституції;
- б) конституційна теорія;
- в) конституційна логіка;
- г) конституційні відносини;
- д) конституційна правосвідомість, законність та правопорядок;
- е) конституційна мораль.

9. Фактична конституція – це:

- а) органічно взаємопов'язані між собою економічна, політична, соціальна засади суспільства, які існують незалежно від юридичного закріплення на матеріальних носіях;
- б) формально виражений засіб правового підпорядкування наявних у державі суспільних відносин;
- в) детально закріплений спосіб здійснення політичної влади в суспільстві.

10. У разі збігу "фактичної" та "юридичної" конституцій буде мати місце:

- а) реальна конституція;
- б) фіктивна конституція;
- в) формальна конституція.

11. До загальних ознак конституційного ладу України належать:

- а) суверенність;
- б) однопартійність;
- в) системність;
- г) наукова обґрунтованість;
- д) гарантованість;
- е) демократизм;
- є) адміністративно-територіальна підлеглість.

12. До особливих ознак конституційного ладу України належать:

- а) принцип непрямої дії норм Конституції;
- б) принцип адміністративної автономії окремих адміністративно-територіальних одиниць;
- в) принцип органічної взаємодії міжнародного права з національним правом;

- г) принцип верховенства права;
- д) принцип розмежування влади;
- е) принцип пріоритету права державної власності.

13. За своїм змістом конституційний лад – це:

- а) формально виражений зв'язок передбачених і гарантованих конституцією суспільного ладу, конституційного статусу людини та громадянина, системи державної влади та місцевого самоврядування, територіального устрою та інших основних інститутів конституційного права;
- б) організація й устрій держави з певною внутрішньою структурою у взаємозв'язку та взаємодії всіх її елементів;
- в) сукупність певних дій, особистих, соціальних або державних благ, які безпосередньо задовольняють інтереси та потреби суб'єктів конституційних правовідносин.

14. Під конституційним правом мається на увазі:

- а) встановлена державою в інтересах усіх членів суспільства та закріплена нормами конституції необхідність, що приписує кожній особі вид і міру поведінки та міру відповідальності в разі її невиконання;
- б) можливість особи вибирати вид і міру своєї поведінки, використати надані блага як в особистих, так і в суспільних інтересах;
- в) право на можливість здійснення управління та підкорення волі.

15. Класифікація прав, свобод людини та громадянина охоплює такі групи:

- а) соціальні;
- б) національні;
- в) економічні;
- г) політичні;
- д) громадянські;
- е) екологічні;
- є) культурні.

16. До особливостей адміністративних правовідносин належать такі:

- а) вони виникають завжди за ініціативою однієї зі сторін;
- б) порушник несе тільки майнову відповідальність;

- в) вирішення спорів завжди здійснюється в судовому порядку;
- г) одна зі сторін завжди – суб'єкт влади;
- д) відсутня рівність сторін.

17. Ознаками державного управління є такі:

- а) відповідальність органів державної влади (посадових осіб) за свою діяльність та її наслідки перед людиною;
- б) верховенство права;
- в) законність;
- г) гласність;
- д) застосування прецеденту.

18. Вищим органом у системі органів виконавчої влади є:

- а) Адміністрація Президента України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Верховна Рада України;
- г) Міністерство закордонних справ;
- д) референдум.

19. Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, які видані в межах його компетенції, є обов'язковими для виконання:

- а) лише державними підприємствами, установами й організаціями;
- б) лише міністерствами, відомствами галузевими комітетами;
- в) усіма фізичними та юридичними особами;
- г) державними підприємствами, установами та суб'єктами підприємницької діяльності;
- д) державними службовцями;
- е) державними службовцями та громадянами.

20. Центральними органами державної виконавчої влади, що здійснюють завдання загальнодержавного керівництва на всій території України, є:

- а) міністерства;
- б) прокуратура областей України;
- в) державні податкові адміністрації;
- г) обласні державні адміністрації.

Зміст

Вступ.....	3
Методичні рекомендації до практичних завдань.....	5
Змістовий модуль 1. Основи конституційного устрою держави	5
Завдання 1. Аналіз конституцій європейських країн.....	5
Завдання 2. Аналіз закріплення прав і свобод людини та забезпечення їх реалізації в Конституції України	5
Завдання 3. Аналіз дотримання правових норм, закріплених у Конституції України.....	11
Змістовий модуль 2. Належне врядування та інструменти його забезпечення	18
Завдання 4. Ідентифікація інституційного конфлікту в системі органів публічної влади	18
Завдання 5. Аналіз загроз у політичній сфері України.....	18
Завдання 6. Аналіз сценаріїв геополітичного майбутнього України.....	22
Завдання 7. Аналіз правового статусу публічного службовця...27	
Завдання 8. Оцінювання правильності документального оформлення управлінських рішень публічного службовця	32
Завдання 9. Удосконалення державної кадрової політики.....	38
Завдання 10. Аналіз упровадження інновацій в органах публічної влади	43
Завдання 11. Оцінювання рівня державної стабільності на основі індексу фракційності політичних партій.....	45
Завдання 12. Оцінювання якісних складових політико-адміністративної еліти в контексті дієвої партнерської взаємодії у протидії та подоланні корупції.....	46
Завдання 13. Аналіз повноважень місцевої влади	49
Тестові завдання.....	54

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

КОНСТИТУЦІЯ ТА ВРЯДУВАННЯ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
281 "Публічне управління та адміністрування"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Грузд** Марина Володимирівна

Відповідальний за видання *Н. Л. Гавкалова*

Редактор *К. І. Шовкова*

Коректор *В. Ю. Степаненко*

План 2018 р. Поз. № 195 ЕВ. Обсяг 60 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*